

Oslo 20.10.2016

Utenriks- og forsvarskomiteen

Høringssvar fra SLUG – Nettverk for rettferdig gjeldspolitikk til Statsbudsjettet 2017

SLUG – Nettverk for rettferdig gjeldspolitikk vil i det følgende knytte noen kommentarer til forslag til Statsbudsjett kap. 172 om «Gjeldsslette og gjeldsrelaterte tiltak» og «Rapport til Stortinget om Samstemt politikk for utvikling 2016».

Kap. 172 «Gjeldsslette og gjeldsrelaterte tiltak»

SLUG er glade for at det i forslag til Statsbudsjett 2017 foreslås at Norge skal videreføre sine prioriteringer innen internasjonal gjeldspolitikk. Særlig setter vi pris på at det fremholdes at Norge skal «være en støttespiller for multilaterale gjeldssletteordninger» og bidra til «gjeldspolitisk nytenkning». Det løftes også fram at Norge jobber «aktivt for å fremme mer ansvarlig långivning og lånopptak fra kreditor og debitor sin side». Dette gjør at Norge kan fortsette med å spille en unik og konstruktiv rolle i å løse nåværende gjeldskriser og forhindre fremtidige kriser internasjonalt.

Norge har lenge vært en tydelig stemme internasjonalt for gjeldsslette og økt ansvarlighet knyttet til internasjonale låneavtaler. Dessverre har dette arbeid i praksis blitt nedprioritert fra regjeringens side, til tross av at ble trukket fram i Sundvollen-erklæringen. Dette bekymrer i en tid der mange utviklingsland igjen holder på å opparbeide seg store gjeldsbyrder.

I følge nye beregninger er 108 av verdens land i dag kritisk gjeldstyngede og lånebyrdene vokser raskt som følge av historisk lave utlånsrenter. Utlån til sårbare utviklingsland øker mest og konsekvensene av en gjeldskrise kan mange steder bli fatal. De internasjonale gjeldssletteinitiativene HIPC og MDRI holder nå på å fases ut, uten at det foreløpig er noe nytt rammeverk for gjeldsslette på plass. Land i gjeldskrise må i dag kutte i budsjetter til helsevesen, skoletilbud og andre tjenester som alle mennesker, ifølge menneskerettighetene, har krav på. Rekordhøye gjeldstall er særlig alarmerende når det ikke finnes gode systemer for håndtering av gjeldskriser

Det er betryggende at proposisjonen fremholder at internasjonal økonomisk uro de siste årene har «forsterket behovet for å være ansvarlige långivere og for å styrke fattige lands kapasitet til å drive ansvarlig gjeldshåndtering og makroøkonomisk politikk.» og at det er «viktig å hindre at historien gjentar seg og nye gjeldskriser oppstår».

Proposisjonen løfter fram at norske fordringer på utviklingsland stadig blir redusert. Mange land har hatt god nytte av HIPC-initiativet. Flere av post-HIPC landenes retur til kredittmarkedet er blitt sterkt utnyttet de seneste årene og gjeldsbyrdene er på nytt på rask vei opp. Det er flott at regjeringen framholder at det er et forsterket behov for ansvarlig långivning for å hindre at nye gjeldskriser oppstår. Det er nå viktig at Norge tar en foregangsrolle i det viktige arbeidet for internasjonal standardsetting og implementering for sikre ansvarlig långivning og lånopptak. På nasjonalt plan har Norge mulighet for å bidra til internasjonal normbygging gjennom implementering av retningslinjer for ansvarlig långivning gjennom Statens pensjonsfond utlands investeringer i statsobligasjoner.

Det stemmer at Norge gir «betydelig støtte til multilaterale gjeldsletteinitiativer som Heavily Indebted Poor Countries (HIPC) og Multilateral Debt Relief Initiative (MDRI)». Imidlertid er disse programmene avsluttede og tar ikke opp flere land. Finansieringen av allerede inngåtte avtaler videreføres, men dette innebærer ikke nye midler til gjeldspolitiske formål.

SLUG anbefaler at uttalte mål om satsning på ansvarlig långivning for å forebygge framtidige gjeldskriser underbygges økonomisk

- ved øremerkede midler på post 172.70 til UNCTADs arbeid med utvikling av retningslinjer for den praktiske gjennomføringen av prinsippene for ansvarlig långivning og lånopptak

Del III 13 «Rapport til Stortinget om Samstemt politikk for utvikling 2016»

SLUG berømmer at Norge har tatt en foregangsrolle i implementeringen av FNs bærekraftsmål og at disse er integrert i statsbudsjettet. Imidlertid løfter SLUG frem viktigheten av å ha en bred og helhetlig innfallsvinkel til bærekraftsmålene. Det er derfor uheldig at rapport til Stortinget om Samstemt politikk for utvikling 2016 kun tar utgangspunkt bærekraftsmål 16 om fredelige, rettferdige og inkluderende samfunn. Regjeringen bør løfte fram viktigheten av bærekraftsmål 17.4 om å assistere utviklingsland i å oppnå langsiktig gjeldsbærekraft. Dette målet kunne med fordel vært løftet fram eksplisitt i kapittel 172 for å tydeliggjøre Norges arbeid med implementeringen av FNs bærekraftsmål. Finansieringen av bærekraftsmål 17.4 kunne således vært sikret gjennom øremerkede midler under post 172.70 og vil således kunne utgjøre en god synergieffekt i det viktige gjeldsarbeidet og arbeidet med implementeringen av FNs bærekraftsmål.